

Vedtatt: 19. mars 2025
Publisert: 10. juni 2025

Offentlig
GrecoRC5(2025)4

FEMTE EVALUERINGSRUNDE

Forhindre korrupsjon og fremme integritet i
sentrale myndigheter (topplederfunksjoner) og
rettshåndhevende organer

ANDRE OPPFØLGINGSRAPPORT

NORGE

Godkjent av GRECO
ved det 99. plenums møte (Strasbourg, 17.–19. mars 2025)

Group of States against Corruption

Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

INNLEDNING

1. Tema for den femte GRECO-evalueringsrunden er «Forhindre korrupsjon og fremme integritet i sentrale myndigheter (personer betrodd topplederfunksjoner, PTLF-er) og rettshåndhevende organer».¹
2. Denne andre oppfølgingsrapporten vurderer tiltakene norske myndigheter har truffet for å gjennomføre anbefalingene i [rapporten fra den femte evalueringsrunden om Norge](#) som ble vedtatt av GRECO på det 86. plenums møtet (30. oktober 2020) og offentliggjort 15. januar 2021, etter norsk godkjenning. Den tilhørende [oppfølgingsrapporten](#) ble vedtatt av GRECO på det 92. plenums møtet (2. desember 2022) og offentliggjort 13. januar 2023, etter norsk godkjenning.
3. I henhold til GRECOs forretningsorden² har norske myndigheter lagt frem en situasjonsrapport med informasjon om tiltak som er truffet for å gjennomføre anbefalingene i evalueringsrapporten. Denne rapporten ble mottatt 31. oktober 2024 og utgjorde, sammen med tilleggsinformasjon, grunnlaget for denne andre oppfølgingsrapporten.
4. GRECO valgte Sverige (med hensyn til topplederfunksjoner i sentrale myndigheter) og Albania (med hensyn til rettshåndhevende organer) for å utnevne rapportører for oppfølgingsprosedyren. De utnevnte rapportørene – Johan Davidsson for Sverige og Adea Pirdeni for Albania – ble bistått av GRECO-sekretariatet i utarbeidelsen av denne rapporten.

II ANALYSE

5. GRECO ga 14 anbefalinger til Norge i evalueringsrapporten. I oppfølgingsrapporten konkluderte GRECO med at anbefalingene iii, iv, ix og xii var gjennomført på en tilfredsstillende måte, anbefalingene i, ii, v, xi og xiii var delvis gjennomført, og anbefalingene vi, vii, viii, x og xiv ikke var gjennomført. Oppfølging av disse anbefalingene behandles nedenfor.

Forhindre korrupsjon og fremme integritet i sentrale myndigheter (topplederfunksjoner)

Anbefaling i

6. *GRECO anbefalte at (i) målrettet opplæring i etikk, interessekonflikter og korrupsjonsforebygging systematisk gis til personer som er betrodd topplederfunksjoner i begynnelsen av ansettelsesperioden og regelmessig gjennom hele funksjonstiden; og (ii) det etableres et system for å sikre konsistent tolkning blant de som er ansvarlige for å gi råd om etiske spørsmål.*

¹ I Norge ble PTLFer vurdert som regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere. Det rettshåndhevende organ i Norge er politiet.

² Oppfølgingsprosedyren for den femte evalueringsrunden reguleres av GRECOs forretningsorden med endringer. Se regel 31 revidert bis og regel 32 revidert bis.

7. GRECO minner om at i første oppfølgingsrapport var denne anbefalingen delvis gjennomført. Når det gjelder første del av anbefalingen, bemerket GRECO at det gjensto for myndigheter å vise at opplæring til PTLF-ene var gitt på regelmessig basis. Det var ikke gitt opplysninger om gjennomføring av den andre delen av anbefalingen.
8. Norske myndigheter opplyser nå at de siste to årene har det blitt gitt systematisk, målrettet opplæring i etikk, interessekonflikter og korrupsjonsforebygging til PTLF-er i begynnelsen av ansettelsesperioden, og regelmessig gjennom funksjonstiden deres. I tillegg ble innført nye felles retningslinjer i 2023 for opplæringen av politisk ledelse (regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere) som skulle skje i alle departementer. Retningslinjene gir en oversikt over emner som statsrådene skal få opplæring i, og gir veiledning om hvordan opplæringen bør gjennomføres. Retningslinjene avklarer også hvilket ansvar og hvilke oppgaver som ligger hos Statsministerens kontor og de enkelte departementene for opplæring, rådgivning og veiledning til medlemmer av den politiske ledelsen. Videre gir Håndbok for politisk ledelse en oversikt og veiledning over de viktigste lovbestemmelsene og retningslinjene som er ment å sikre tillit til beslutninger som tas av departementene og regjeringen. Håndboken oppdateres kontinuerlig og gir veiledning om blant annet etiske dilemmaer og om lovbestemmelser og retningslinjer som skal sikre tillit. I 2023 ble det utarbeidet en mal, slik at departementene kan følge med på hvem som mottar opplysninger i konkrete saker og veiledning om relevante regler. I august 2024 ble håndboken oppdatert med blant annet strengere retningslinjer for kjøp og salg av aksjer og en tydeliggjøring av politikernes plikt til å skaffe seg kunnskap om sine partneres eierinteresser. Høsten 2023 ble prosedyrene for å vurdere habilitet i regjeringskonferanser og Kongen i statsråd oppdatert.³ Arbeidet skal følges opp for å sikre at opplæring, kurs og presentasjoner er oppdatert på relevante lovbestemmelser og retningslinjer. I tillegg har det blitt, og vil det bli, jevnlig sendt ut skriftlige påminnelser om disse temaene og opplysninger om relevante endringer.
9. Videre nevner myndighetene at Stortinget i mars 2024 ba om at regjeringen gjennomgår opplæringen for departementene, praksis og bistand til politisk ledelse om habilitetsregler, og at regjeringen vurderer å utarbeide en felles beste praksis for alle departementer ut fra funnene i denne gjennomgangen.⁴ Justis- og beredskapsdepartementet fulgte opp dette vedtaket ved å videreutvikle prosesser for å styrke kvaliteten i opplæringen og sikre bedre håndtering av habilitetsregelverket i alle departementene.⁵
10. GRECO bemerker at det nå, i starten av tjenesteperioden, systematisk gis målrettet opplæring i etikk, interessekonflikter og korrupsjonsforebygging til alle regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere. Det vises også til at relevante dokumenter (håndboken og retningslinjene) har blitt oppdatert og at et relevant regelverk er på plass, og at disse oppdateres jevnlig for å sikre en konsistent

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handbok-for-politisk-ledelse2/id2478689/>

⁴ Vedtak nr. 507, 5. mars 2024.

⁵ https://www.regjeringen.no/contentassets/c8070f16343e471bb0cf419d43695807/nn-no/pdfs/prp202420250001_jdddpdfs.pdf

tolkning blant de som er ansvarlige for å gi råd om etiske spørsmål. Det er i tråd med anbefalingen.

11. GRECO konkluderer med at anbefaling i har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling ii

12. *GRECO anbefalte å (i) innføre regler/prinsipper og veiledning om hvordan personer som er betrodd topplederfunksjoner har kontakt med lobbyister og andre tredjeparter som ønsker å påvirke statlige prosesser og beslutninger, og (ii) bedre åpenheten om formålet med slik kontakt (formell og uformell), for eksempel identiteten til personen(e) som (eller på hvis vegne) møtet/møtene fant sted med og det spesifikke emnet/emnene i diskusjonen.*
13. GRECO viser til at denne anbefalingen ble ansett som delvis gjennomført i første oppfølgingsrapport. Mer spesifikt bemerket GRECO at i forbindelse med første del av anbefalingen var PTLF-er bedt om å registrere og arkivere all korrespondanse mottatt fra tredjeparter. Det var imidlertid rom for å forbedre veiledningen på dette området. Når det gjelder den andre delen av anbefalingen, bemerket GRECO at opplysningene som ble registrert om konklusjonene av møtene med lobby og andre tredjeparter, ikke rutinemessig ble offentliggjort.
14. Norske myndigheter viser nå til at Håndbok for politisk ledelse ble oppdatert i oktober 2024 med retningslinjer for kontakt med lobbyister og andre tredjeparter med konkrete eksempler. Håndboken definerer lobbyvirksomhet og lobbyister og fastslår at reglene om dokument- og informasjonshåndtering, inkludert reglene i offentleglova og arkivforskriften, gjelder slik kontakt. I noen tilfeller kan det være en plikt til å dokumentere slik kontakt, og håndboken gir eksempler som skiller mellom tilfeller hvor det er plikt og ikke er plikt om slik dokumentasjon. Myndighetene viser også til at det ikke er gjort tiltak som gjelder rutinemessig offentliggjøring av skriftlige sammendrag av møter mellom PTLF-er og lobbyister.
15. GRECO er positiv til at, i tillegg til registrerings- og arkivplikten for PTLF-ers korrespondanse med tredjeparter, har det blitt innført regler og veiledning om hvordan PTLF-er skal ha kontakt med lobbyister og tredjeparter, noe som er i tråd med første del av anbefalingen. Når det gjelder den andre delen av anbefalingen, bemerker GRECO at det ikke har skjedd fremgang med hensyn til å offentliggjøre kontakten mellom PTLF-er og lobbyister eller andre tredjeparter siden evalueringsrapporten ble publisert. Derfor kan ikke denne delen av anbefalingen anses å være gjennomført.
16. GRECO konkluderer med at anbefaling ii fortsatt er delvis gjennomført.

Anbefaling v

17. *GRECO anbefalte å utvikle generelle retningslinjer for å håndtere interessekonflikter som kan oppstå fra tidligere private aktiviteter når en person trer inn i offentlig tjeneste som*

toppleder, og når en person som er betrodd topplederfunksjoner forhandler om en ny stilling utenfor statstjenesten hvis forhandlingene skjer før offentlige verv forlates.

18. GRECO viser til at denne anbefalingen ble ansett som delvis gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO bemerket at det manglet konkret og spesifikk veiledning eller prosedyrer for forhold som vil føre til inhabilitet, nærmere bestemt for å håndtere situasjoner der interessekonflikter kan oppstå som følge av «svingdør»-fenomenet.
19. Norske myndigheter opplyser nå at det gis flere retningslinjer i Håndbok for politisk ledelse om situasjoner med interessekonflikter som kan oppstå som følge av tidligere private aktiviteter eller nye stillinger utenfor offentlig tjeneste. Det kreves nå skriftlig samtykke fra statsministeren eller stabssjefen ved Statsministerens kontor for at en ansatt skal kunne tiltre en stilling i offentlig tjeneste eller for å tillate betalte eller ubetalte bierverv etter offentlig tjeneste. Håndboken gir også eksempler som skal veilede den enkelte i å vurdere sin egen habilitet.
20. Myndighetene viser videre til at siden august 2023 har PTLF-er vært underlagt et generelt forbud mot å handle i finansielle instrumenter. Håndboken fastsetter derfor at alle som ved tiltredelse har aksjer eller andre finansielle instrumenter som omfattes av retningslinjene, må velge mellom å selge, fryse eller etablere en forvalterordning og skriftlig informere stabssjefen ved Statsministerens kontor om hvilke alternativ vedkommende velger. Videre viser myndighetene til at karanteneloven fastsetter at et nåværende eller tidligere medlem av politisk ledelse ikke kan tiltre en stilling eller et verv utenfor statsforvaltningen eller etablere næringsvirksomhet før Karantenenemnda har vurdert om det skal ilegges karantene eller saksforbud ved overgangen. Håndboken gir en detaljert forklaring av karantenereglene.⁶ Karantenenemndas vedtak offentliggjøres⁷ og gir føringer for situasjoner der en PTLF tiltre en stilling eller et verv utenfor statsforvaltningen eller etablerer næringsvirksomhet.
21. GRECO er positiv til at retningslinjene i Håndbok for politisk ledelse skal tematisere interessekonflikter som gjelder PTLF-er både når de tiltre i en offentlig stilling, og når de forhandler om en ny stilling utenfor denne offentlige stillingen. De supplerer reglene om inhabilitet som gjelder statsråder når de opptre som regjeringsmedlemmer, og om PTLF-ers utøvelse av ekstrajobber som er underlagt skriftlig forhåndsgodkjenning, noe som GRECO var positiv til allerede i forrige oppfølgingsrapport. Det er i tråd med anbefalingen.
22. GRECO konkluderer med at anbefaling v har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling vi

23. *GRECO anbefalte (i) at statssekretærer og politiske rådgivere underlegges den samme opplysningsplikten som statsråder; ii) at man overveier om man bør pålegge ektefeller*

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handbok-for-politisk-ledelse2/id2478689/?ch=9>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dep/dfd/org/styrer-rad-og-utvalg-under-digitaliserings-og-forvaltningsdepartementet/karantenenemnda/avgjorelser-fra-karantenenemnda/id2472135/>

og nærstående familiemedlemmer den samme opplysningsplikten (uten at informasjon om nære familiemedlemmer nødvendigvis trenger å bli offentliggjort); og iii) at opplysninger sendes inn elektronisk på en måte som gjør at faren for transkripsjonsfeil fra registreringsmedarbeiderens side faller bort.

24. GRECO viser til at denne anbefalingen ikke var gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO bemerker da at arbeidet på dette området var i en innledende fase.
25. Norske myndigheter opplyser nå at gjennom endringene i lov og forskrift om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser (fastsatt ved kgl.res. 2. februar 2024) er statssekretærer og politiske rådgivere nå underlagt den samme opplysningsplikten som regjeringsmedlemmer, og at opplysningene som registreres, er offentliggjorte.⁸ Kravene til registrering er beskrevet i Håndbok for politisk ledelse.⁹ Det pågår en vurdering av hvilke opplysninger ektefeller og nærstående familiemedlemmer eventuelt skal gi.
26. Myndighetene viser videre til at statssekretærer og politiske rådgivere har plikt til å rapportere verv og økonomiske interesser til et elektronisk register som administreres av Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon på en slik måte at muligheten for transkripsjonsfeil fra registreringsmedarbeiderens side faller bort. Et høringsnotat om mulige ytterligere endringer i det relevante lovverket er under utarbeidelse for å styrke systemet.
27. GRECO er positiv til endringene i den relevante loven og forskriften, samt i den praktiske veiledningen, som pålegger statssekretærer og politiske rådgivere den samme registreringsplikten som gjelder for statsråder. Det er i tråd med første del av anbefalingen. GRECO bemerker også at opplysningene registreres elektronisk, og at det er gjort tiltak, som skal styrkes ytterligere, for at muligheten for transkripsjonsfeil fra registreringsmedarbeiderens side faller bort. Det er i tråd med tredje del av anbefalingen. GRECO bemerker videre at det vurderes å offentliggjøre de økonomiske interessene til de relevante PTLF-enes ektefeller og nærstående familiemedlemmer, i tråd med andre del av anbefalingen, og håper at en slik prosess vil skape ytterligere fremgang i saken.
28. GRECO konkluderer med at anbefaling vi er håndtert på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling vii og viii

29. *GRECO anbefalte*

- *(i) at det vedtas håndhevbare sanksjoner for manglende rapportering av opplysninger eller rapportering av opplysninger man vet er uriktige; ii) at det etableres ett eller flere formelle systemer for gjennomgåelse av opplysninger fra medlemmer av den politiske ledelsen; og iii) at opplysningene som sendes inn, brukes*

⁸<https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/verv-og-okonomiskeinteresser/id3025637/?expand=factbox3025639>

⁹<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handbok-for-politisk-ledelse2/id2478689/?ch=7>

til rådgivningsformål vedrørende anvendelsen av reglene om inhabilitet, bierverv og -stillinger og gaver (anbefaling vii); og

- *at standardene som er fastsatt vedrørende interessekonflikter, inhabilitet, bierverv, gaver og relasjoner med lobbyister og tredjeparter, blir underlagt troverdige og effektive kontrollmekanismer og sanksjoner (anbefaling viii).*
30. GRECO viser til at disse anbefalingene ikke var gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO bemerket at arbeidet på disse områdene var bare i en tidlig fase.
31. Norske myndigheter opplyser nå om et høringsnotat om mulige endringer i lovgivningen i henhold til GRECOs forventninger om effektiv håndhevelse av integritetssystemet for PTLF-er. De påpeker at utover det politiske ansvaret for folkeopinionen kan statsministeren avskjedige regjeringsmedlemmer og statssekretærer i henhold til artikkel 22 i Grunnloven, samt politiske rådgivere, hvis de begår brudd på integritetssystemet. De bemerker også at regjeringsmedlemmer er underlagt parlamentarisk kontroll. Videre fastsetter straffeloven at det skal ilegges bøter eller fengselsstraff til personer som grovt misbruker sin tjenesteplikt ved utøving av offentlig myndighet. Myndighetenes foreløpige vurdering i høringsnotatet er derfor at det ikke er nødvendig å innføre ytterligere sanksjoner for å sikre at integritetssystemet (inkludert de gjeldende registreringspliktene) håndheves. De understreker at PTLF-er utøver tjenesten sin under kontroll av media, politiske partier og folkeopinionen, og at mulige politiske sanksjoner har større effekt enn ytterligere formelle rettslige sanksjoner. Myndighetene legger til at de planlegger å sende ut regelmessige skriftlige påminnelser og informasjon om eventuelle oppdateringer i PTLF-enes plikt til å registrere sine verv og økonomiske interesser.
32. Myndighetene nevner også at de offentlige opplysningene i registrene kan brukes til å gi råd om anvendelsen av reglene som gjelder integritetsrelaterte spørsmål. De viser til at Håndbok for politisk ledelse inneholder viktige rettsregler og retningslinjer om eksterne aktiviteter, stillinger og gaver, og at tredje del av anbefaling vii vil bli nærmere drøftet i det nevnte høringsnotatet.
33. GRECO registrerer ingen fremgang på dette området sammenlignet med situasjonen beskrevet i evalueringsrapporten for femte evalueringsrunde. GRECO bemerket den gangen, og gjentar nå, at politisk og strafferettslig ansvar ikke er tilstrekkelig for å garantere at integritetssystemene for PTLF-er er troverdige og håndheves godt. Spesifikke sanksjoner må ilegges når de relevante etiske kravene eller integritetskravene ikke oppfylles. Det er heller ikke sagt noe om å etablere et formelt system for å gjennomgå interesse- og formueserklæringer. Myndighetene viser til at opplysningene som sendes inn kan brukes i forbindelse med veiledning, men det er ikke sendt inn informasjon om hvordan de faktisk brukes. Alt i alt er tiltakene på denne fronten svært begrensede.
34. GRECO konkluderer med at anbefaling vii og viii fortsatt ikke er gjennomført.

Forhindre korrupsjon og fremme integritet i rettshåndhevende organer

Anbefaling x

35. *GRECO anbefalte at gjennomføringen av de etiske retningslinjene støttes av en mer enhetlig, koordinert og omfattende tilnærming, blant annet ved (i) ytterligere å styrke interne opplæringsprogrammer og bevisstgjøringstiltak om integritet og yrkesetikk; og (ii) gi systematisk konfidensiell rådgivning om disse sakene.*
36. GRECO viser til at denne anbefalingen ikke var gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO forventet at de etiske retningslinjene og videre opplæring ville bli revidert. GRECO bemerket at politiet lokalt blir bedt om å registrere tiltak som er iverksatt i risikoutsatte områder samt aktiviteter for opplæring og gjennomføring. Det ble videre bemerket at det ikke ble gitt informasjon om konfidensiell rådgivning.
37. Norske myndigheter opplyser nå at de etiske retningslinjene for politiet har blitt endret¹⁰, i aktivt samråd med politiets fagforeninger, på bakgrunn av læringspunkter fra relevante saker som ble etterforsket av Spesialenheten for politisaker, klager på politiet, saker knyttet til disiplinærreaksjoner og høringsinnspill. Denne revisjonen har tatt hensyn til nye krav om uavhengighet, habilitet og interessekonflikter for ansatte i offentlig sektor. Revisjonen går inn på bruk av sosiale medier, personlige relasjoner på arbeidsplassen, gaver og fordeler, bierverv og ytringsfrihet. Den tar også opp forvaltning av private eiendeler for enkelte ansattgrupper i politiet og sammenligner med loven som gjelder statsansatte. Politidirektoratet har utviklet et nasjonalt dilemmaarkiv som skal avklare gråsonesaker og styrke den etiske bevisstheten innenfor de etiske retningslinjene for politiet med eksempler, presentasjoner og erfaringer som blant annet handler om bierverv og eksterne aktiviteter, korrupsjon, bestikkelser og varsling. Dilemmaarkivet ble gjort tilgjengelig på politiets intranett 10. mars 2025. Alle politidistriktene og sakkyndige enheter har fått tilgang på et opplæringskurs i de etiske retningslinjene og bruken av dilemmaarkivet fra november 2024, og det fortsetter i 2025. Ledere i politiet må gjennomføre dilemmatrening for alle ansatte årlig. Dilemmaarkivet inneholder dilemmaer om relevante temaer og vil bli oppdatert fortløpende. Politimestrene i politidistriktene og sakkyndige enheter har ansvar for å gjøre de etiske retningslinjene kjent i sin organisasjon. Det skal utpekes en kontaktperson i hvert politidistrikt og hver sakkyndige enhet. Kontaktpersonen skal samarbeide med Politidirektoratet om å gjennomføre retningslinjene.
38. Det er planlagt etablert et register for gaver sammen med de etiske retningslinjene. Politidirektøren har godkjent en nasjonal rutinebeskrivelse for å registrere stillinger og økonomisk eierskap. Det nasjonale registeret for gaver og det nasjonale registeret for stillinger og eierskap skal etter planen være i drift i april 2025. Myndighetene viser også til at det nasjonale fokusområdet for internkontroll i 2022 var etikk og antikorrupsjon. Det ble gjort tilgjengelig en mal som politidistriktene og sakkyndige enheter kunne bruke

¹⁰ De reviderte etiske retningslinjene for politiet ble formelt godkjent av politidirektøren 24. oktober 2024.

til å rapportere til Politidirektoratet om sitt systematiske arbeid for etikk og forebygging av bedrageri og korrupsjon, inkludert arbeid innenfor risikoutsatte områder og relevant opplæring.

39. Myndighetene viser til at Politidirektoratets etikk- og antikorrupsjonsgruppe skal gi råd og veiledning om konfidensiell rådgivning. Politiet utforsker tekniske løsninger for å sende anonyme henvendelser, for eksempel gjennom anonyme e-poster. I tillegg er det innført en ordning for kollegastøtte. Den skal være en lavterskeltjeneste som er tilgjengelig for alle ansatte som trenger støtte som følge av jobbrelaterte hendelser, arbeidsbelastning eller alvorlige livshendelser. Alle politidistrikter og sakkyndige enheter skal ha en koordinator for kollegastøtte og minst én representant for kollegastøtte. Ordningen bygger på tillit og konfidensialitet. Videre kan ansatte som er i en vanskelig situasjon, henvende seg til verneombudet, som har en rolle i det psykososiale arbeidsmiljøet. Det er også opprettet en funksjon i alle politidistrikter og særorgan som kalles «Fag og opplæringsansvarlig» innenfor noen viktige politifaglige områder (etterforskning, operasjonssentraler, påtale med videre). De har blant annet ansvar for å bevisstgjøre ansatte om integritetsspørsmål og arbeidsetikk. I desember 2024 ble det lansert en ordning for anonyme e-post og fysiske brev fra ansatte i politiet til etikk- og antikorrupsjonsgruppen. Svar fra etikk- og antikorrupsjonsgruppen på anonyme spørsmål som er sendt inn via e-post eller fysiske brev om tolkning av de etiske retningslinjene og tilhørende regelverk, vil bli publisert på politiets intranett under *spørsmål og svar*. Det er publisert en nasjonal prosedyre for denne ordningen på politiets intranett.
40. GRECO bemerker at de etiske retningslinjene for politiet har blitt endret for å styrke arbeidet med integritetsrelaterte spørsmål, og at de er supplert med konkret veiledning, systematisk obligatorisk opplæring og spesifikke tiltak i politiorganisasjonen som er ment å bevisstgjøre alt politipersonell om retningslinjene. Det er i tråd med anbefalingen. I tillegg bemerker GRECO at selv om myndighetene ikke har etablert et eget system for å gi systematisk konfidensiell rådgivning om etikk og integritet, har alt politipersonell nå mulighet til å rådføre seg konfidensielt med relevant personell om utøving av sine funksjoner, inkludert om etikk og integritet. Det er i tråd med formålet med anbefalingen.
41. GRECO konkluderer med at anbefaling x er håndtert på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling xi

42. *GRECO anbefalte å iverksette ytterligere tiltak for å styrke integritetssakenes rolle i interne rekrutteringsprosesser, samt å gjennomføre integritetskontroller av ansatte i politistyrken med jevne mellomrom, avhengig av deres eksponering for korrupsjonsrisiko og påkrevde sikkerhetsnivåer.*
43. GRECO viser til at denne anbefalingen ble ansett som delvis gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO forventet fremdeles å kunne analysere tiltak som er gjennomført for å styrke integritetskontrollene, både ved rekruttering av politipersonell

og i løpet av karrieren, og har oppfordret myndighetene til å gjøre dem gjeldende og obligatoriske.

44. Norske myndigheter opplyser nå at det har blitt standard prosedyre å inkludere en hyperlenke til de etiske retningslinjene for politiet i stillingsannonser. Politidirektoratets mal for jobbintervjuer ved rekruttering av toppledere inneholder nå spørsmål om etisk bevisst ledelse og korrupsjon og standardspørsmål om egnethet, politiattest, sikkerhetsklarering (i stillinger som krever det) og bierverv. Maler for medarbeidersamtaler for både ledere som har personalansvar for andre ledere, og ledere som har personalansvar for medarbeidere, har blitt revidert for å inkludere etiske vurderinger.
45. Myndighetene viser videre til at det kan bes om en politiattest for interne overføringer, midlertidige utlån av ansatte og eksterne prosjektdeltakere i henhold til politiets registre.¹¹ En forskrift om skikkethetsvurdering er under utarbeidelse, og prosedyrene for å skaffe attester vil bli gjennomgått, særlig for å legge til rette for innhenting av informasjon og bruk av digital referansesjekk. Hvis jobbanalysen konkluderer med at det bør gjøres en bakgrunnssjekk, kan det gjøres avhengig av relevansen til stillingen som skal fylles, ettersom dette krever mer ressurser. Klareringsmyndigheten kan legge vekt på forhold som er relevante for sikkerhetsklareringen, inkludert forhold som gjelder pålitelighet, lojalitet og dømmekraft i håndtering av sensitiv informasjon. Disse forholdene kan for eksempel være kriminelle handlinger, omstendigheter som kan føre til utøvelse av press, misbruk av alkohol eller ulovlige rusmidler, økonomisk situasjon eller tilknytning til andre stater. Hvis det er forhold som gjør at politi- og lensmannsetaten får mistanke om at en ansatt ikke er pålitelig, kan det føre til at vedkommende mister sikkerhetsklareringen eller må fratre.
46. GRECO bemerker at en rekke egnede tiltak er truffet og har trådt i kraft for å styrke den systematiske integritetskontrollen både ved rekruttering av politipersonell og i løpet av karrieren. Disse omfatter egnede maler for jobbintervjuer med kandidater til topplederstillinger og mulighet for å etterspørre politiattester når man skal fylle spesifikke sårbare stillinger. Det operative systemet er i tråd med anbefalingen. Systemet vil utfylles for å legge til rette for innhenting av opplysninger og bruk av digital referansesjekk.
47. GRECO konkluderer med at anbefaling xi har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling xiii

48. *GRECO anbefalte å gjennomføre målrettet opplæring og bevisstgjøringsaktiviteter om varsling på alle nivåer i politiets hierarki og kommandokjede.*
49. GRECO viser til at denne anbefalingen ble ansett som delvis gjennomført i første oppfølgingsrapport. GRECO ba om mer informasjon om e-læringsaktiviteter, som akkurat var kommet i gang på det tidspunktet. GRECO bemerket også at det er pågående

¹¹ Politiregisterforskriften § 36-1 nummer 3.

og planlagte forbedringer i ordningen for å beskytte varslere, særlig i rapporteringskanaler og tilsynsordninger (det var ventet å bli opprettet et varslingsombud).

50. Norske myndigheter viser nå til at det kom på plass et varslingsombud i politietaten 1. juli 2024. Ombudet ledes av en professor i rettsvitenskap og består i tillegg av medlemmer med bakgrunn i rettsvitenskap, organisasjonspsykologi, etterforskning og kollegastøtte. Ansatte i politiet kan sende varslingsaker til ombudet. Også Hovedverneombudet og tjenestemannsorganisasjonene kan be om at en sak overføres til ombudet. Etableringen av varslingsombudet har blitt kunngjort i media og på politiets intranett. Det er nærmere informasjon om politietatens uavhengige varslingsombud og dets mandat i varslingsaker på nettsidene til Sivilrettsforvaltningen.¹² Politipersonell kan også sende varslingsaker gjennom en ekstern varslingskanal som administreres av et advokatfirma, eller til arbeidsgiveren. Varslingsrutinene er under revisjon av sjefen for Økokrim og har gjennomgått omfattende undersøkelser internt. Representanter fra alle politidistriktene, de sakkyndige enhetene, verneombud og tjenestemannsorganisasjonene har vært konsultert.
51. Det er et tilgjengelig e-læringskurs om varsling på politiets intranett (kompetanseportalen). Kurset er rettet mot alle ansatte, ledere på alle nivåer, verneombud og tjenestemannsorganisasjoner, og det skal oppdateres i henhold til de nye rutinene innen rimelig tid. I tillegg tas varsling opp som et eget tema i dilemmaarkivet som er tilgjengelig for alle ansatte i politietaten.
52. GRECO er positiv til oppdateringene som myndighetene har gjort. De viser en innsats for å fremme beskyttelse av varslere, blant annet gjennom opprettelsen av en uavhengig ombudsperson for varslingsaker og den pågående gjennomgangen av prosedyrene. Systemet har blitt kunngjort på en god måte på politiets intranett. Dessuten er systemet en del av e-læringsprosessen som alt politipersonell og -institusjoner har tilgang til, og det finnes ytterligere veiledning og eksempler på varsling i dilemmaarkivet som er tilgjengelig for alt politipersonell.
53. GRECO konkluderer med at anbefaling xiii har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Anbefaling xiv

54. *GRECO anbefalte å etablere nasjonal statistikk over disiplinære tiltak og videreformidle denne tydelig til offentligheten, samtidig som de berørte personene forble anonyme.*
55. GRECO viser til at denne anbefalingen ikke var gjennomført i første oppfølgingsrapport. Myndighetene opplyste at de ville etablere et nytt elektronisk system hvor disiplinære tiltak skulle registreres, men dette hadde ennå ikke skjedd i praksis.

¹² <https://www.sivilrett.no/varslingsombudet.politiet>

56. Norske myndigheter opplyser nå at det ble innført funksjonalitet for å registrere ytterligere opplysninger i politiets arkivsystem (WebSak) i mai 2023, noe som gjorde det mulig å opprette statistikk over disiplinære tiltak i et aggregert og anonymt format. Det er utarbeidet en veiledning for å registrere disiplinærsaker. Mellom mai og desember 2023 ble det registrert 18 disiplinære tiltak. Statistikken inngår i politiets årsrapport, som offentliggjøres på politiets nettsider. Statistikken for 2024 inngår i politiets årsrapport for 2024 og i «Rapport om arbeidet med etikk og antikorrupsjon i politiet for 2024» som ble publisert i mars 2025.
57. GRECO bemerker at nasjonal statistikk om disiplinære tiltak mot ansatte i politiet nå regelmessig registreres gjennom politiets arkivsystem og offentliggjøres i politiets årsrapport, som publiseres på politiets nettsider.
58. GRECO konkluderer med at anbefaling xiv har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte.

III KONKLUSJONER

59. **I lys av det foregående konkluderer GRECO med at Norge har gjennomført tilfredsstillende eller på annen måte tilfredsstillende håndtert elleve av de fjorten anbefalingene i rapporten fra den femte evalueringsrunden.** Av de resterende anbefalingene er én delvis gjennomført og to ikke gjennomført.
60. Mer spesifikt er anbefalingene i, iii, iv, v, vi, ix, x, xi, xii, xiii og xiv gjennomført på en tilfredsstillende måte, anbefaling ii er delvis gjennomført, og anbefalingene vii og viii er ikke gjennomført.
61. Når det gjelder personer som er betrodd topplederfunksjoner (PTLF-er), gis det nå målrettet opplæring i etikk, interessekonflikter og korrupsjonsforebygging både i starten av, og underveis i, tjenesteperioden til alle regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere. Relevant veiledning om ulike integritetsrelaterte forhold har blitt oppdatert, og det er innført rutiner for å gjøre PTLF-er bevisst på relevante plikter samt for å sikre at de som har ansvar for å gi PTLF-er råd om etiske spørsmål, har en ensartet tolkning. Det er behov for konkrete og effektive tiltak for å utbedre ikke-strafferettslige sanksjoner for brudd på etiske standarder og integritetsregler. Det kan gjøres en større innsats for å gjøre kontakten mellom PTLF-er og tredjeparter mer åpen, blant annet gjennom rutinemessig offentliggjøring.
62. Når det gjelder rettshåndhevende organer, berømmer GRECO politiet for å ha gjennomført alle anbefalingene. Det er innført en policy for etikk og antikorrupsjon i politiet, og det har blitt etablert et etikk- og oppfølgingslag for å vurdere gjennomføringen av denne policyen. De etiske retningslinjene og den påfølgende opplæringen er under bearbeidelse for å styrke integritetsrelaterte forhold, og de har blitt supplert med påfølgende konkret veiledning, systematisk obligatorisk opplæring og egnede bevisstgjøringstiltak. Alt politipersonell har mulighet til å rådføre seg konfidensielt med egne eksperter om etikk og integritetsspørsmål. Det er iverksatt tiltak for å styrke integritetskontrollen både ved rekruttering av politipersonell og i løpet av

karrieren. Det er opprettet et eget uavhengig varslingsombud, og de relevante rutinene gjennomgås. Systemet er del av en e-læringsprosess som er tilgjengelig for alle politifolk, og de har også tilgang til spesifikk veiledning. Disiplinære sanksjoner mot politifolk registreres gjennom et elektronisk system og offentliggjøres.

63. I samsvar med GRECOs forretningsordens regel 31 revidert bis, avsnitt 10, medfører vedtakelsen av denne andre oppfølgingsrapporten at den femte evalueringsrunden for Norge avsluttes. Norske myndigheter kan imidlertid velge å informere GRECO om utviklingen i gjennomføringen av anbefalingene ii, vii og viii, som fortsatt ikke er gjennomført.
64. GRECO oppfordrer norske myndigheter til å godkjenne utgivelsen av denne rapporten, oversette den til det nasjonale språket og offentliggjøre den så snart som mulig.